

WILLIAM SHAKESPEARE
WINDSORI
LÕBUSAD
NAISED

The Merry Wives of Windsor, ca 1597

komöödia kahes vaatuses

Tõlkija Georg Meri

Esietendus 4. mail 2019 Endla Teatri Suures saalis

lavastaja
ja muusikaline kujundaja
INGOMAR VIHMAR

kunstnik
JAANUS VAHTRA

valguskunstnik
MARGUS VAIGUR

etenduse juht
SILJA KOPPEL
valgusmeistrid
KASPER JÜRIMÄE
IVAR PETERSKIH
helimeister
SIIM ROHTVÄLI
kostümeerija
KÄRT TÄHTSE
vastutav grimeerija
SIRLE TEEÄAR
grimeerijad
IVI SMELJANSKI
KARINA
PAJUNURM

Sir John Falstaff
PEETER TAMMEARU

Frank Ford
MÄRT AVANDI
Windsori kodanik

George Page
GERT RAUDSEP
Windsori kodanik

Robert Juhmard
TAMBET SELING
rahukohtunik maalt

Abraham Nigel
LAURI KINK
tema ülitark öepoeg

Sir Hugh Evans
NILS MATTIAS
STEINBERG
vaimulik Walesist

Doktor Caius
KARL ANDREAS KALMET
prantslasest arst

Fenton
SANDER REBANE
noor džentelmen

„Sukapaela” võõrastemaja
peremees
JAAN REKKOR

Pistol
AGO ANDERSON
heitlik veiderdaja, Falstaffi saatja

Nym
MEELIS RÄMMELD
heitlik veiderdaja, Falstaffi saatja

Peter Lihtne
INGOMAR VIHMAR
Nigela teener

Vello ja Robert
FRED LAUR, JANEK LIPPONEN
ja **SERGEI PEETSO**
Fordi teenrid

Missis Alice Ford
CARITA VAIKJÄRV
Windsori kodaniku
lõbus naine

Missis Meg Page
KLEER
MAIBAUM-VIHMAR
Windsori kodaniku
lõbus naine

Anne Page
FATME HELGE
LEEVALD
Windsori kodanike tütar,
Fentoni armsam

Emand Väle
CARMEN MIKIVER
doktor Caiuse teenija

„Ükski majapidamine ingliskeelses maailmas ei ole korralikult sisustatud, kui sealt ei leia Piiblit ja Shakespeare'i teoseid. Alati küll ei arvata, et neid raamatuid peaks küpses eas lugema, aga religiooni ja kultuuri sümbolitena peab neid siiski omama,“ on öelnud 20. sajandi juhtivaid šekspirolooge G.B. Harrison.

„Windsori lõbusate naiste“ autorit William Shakespeare'i võib üsna suure tõenäosusega pidada kogu inglise kirjanduse kõige mõjukamaks autoriks. Kindlasti on ta inglise kõige olulisem renessanssiperioodi näitekirjanik. Kui Shakespeare 1616. aasta aprillis viiekümne kahe aastasena suri, jäi temast maha 154 imekaunist sonetti ning 37 vähem või rohkem geniaalset näidendit, millest mitmed olid nii mõjukad, et muutsid kogu järgneva kirjandus- ja kultuuriloo kulgu.

Ingomar Vihmar

Tõenäoliselt 1597. aastal kirjutatud „Windsori lõbusad naised“ on päris mitmes aspektis erandlik nähtus Shakespeare'i loomingus. See on ainuke Shakespeare'i komöödiatest, mille tegevus toimub Inglismaal ning mille tegelaskonna enamus pärineb keskklassi hulgast. Kui enamasti tegutsevad Shakespeare'i näidendites aadlikud ja kõrgklassi kuuluvad inimesed, siis „Windsori lõbusate naiste“ kesketeks tegelasteks on Inglise provintsilinnakese elanikud, autori kaasaegsed.

Ago Anderson

Märt Avandi

„Windsori lõbusate naiste“ (nagu ka mitmete Shakespeare'i teiste näidendite) täpne valmimisaeg pole teada, komöödia esimene trükiversioon ilmus 1602. aastal. Siiski on šekspiroloogide seas kõige levinumaks versiooniks, et näidendi esmaettekannet toimus 1597. aastal. Ühe legendi kohaselt olivat kuninganna Elizabeth pärast Shakespeare'i ajaloodraama „Kuningas Henry IV“ esimese osa vaatamist avaldanud soovi näha talle muljet avaldanud tegelast Falstaffi juba kahe nädala pärast toimuval Sukapaela ordu pidusöögil uues näidendis, mis kõneleks armastusest. Nii jätnudki Shakespeare pooleli „Kuningas Henry IV“ teise osa kirjutamise ning loonud vaid paari nädalaga farsiliku komöödia „Windsori lõbusad naised“.

Carita Vaikjärv

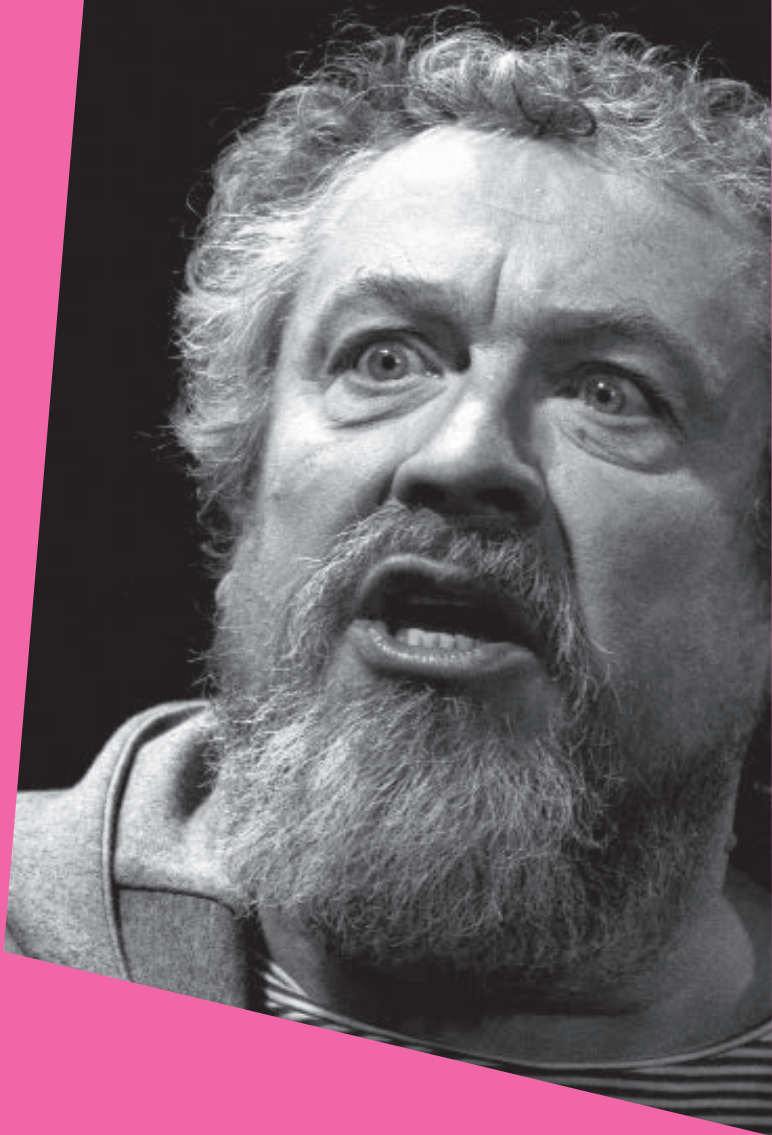
Gert Raudsep

16. sajandi lõpu Euroopas oli üsna levinud mõtteviis, mille kohaselt naised on moraalselt nõrgad, kõigil neil on mõni kaasasündinud iseloomuviga ja kõik nõrgad naised jõuavad pärast abiellumist varem või hiljem oma abikaasa petmiseni. „Windsori lõbusad naised“ on Shakespeare'i vastus sellele mõtteviisile – komöödia intriigi käivitab kaht abielunaist petmisele ahvatlev Falstaff, kuid nutikad proud annavad liiderlikule rüütlile õppetunni ning tõestavad seeläbi, et „olla aus ja truu võib naine, kuigi naljatab ta suu.“

Kleer Maibaum-Vihmar

Jaan Rekkor

„Windsori lõbusad naised“ on Shakespeare'i kõige farsilikum komöödia. Näidendi keelekasutuski on erandlikult proosaline, väidetavalt on just selles Shakespeare'i teoses kasutatud kõige vähem värsskönet. Ja nagu paljude teiste Shakespeare'i näidendite puhul võib ka selle komöödia inspiratsiooniallikaid leida varasemast kirjandusest. Nii näiteks pärineb farsilik petturi pettasaamise süžeeikäik Vana-Rooma komöödiakirjaniku Plautuse näidendist „Hooplev sõdur“ (Miles Gloriosus) ning näidendi põhisüžee on inspireeritud itaalia kirjaniku Giovanni Fiorentino jutukogumikust „Il Pecorone“, millest Shakespeare ammutas inspiratsiooni ka oma „Veneetsia kaupmehe“ kirjutamiseks.

Carmen Mikiver

Tambet Seling

ehk Kolm nalja), 1838. aastal jõudis Londoni publiku ette Michael William Balfe'i itaaliakeelne ooper „Falstaff“, 1849. aastal esmaesitati Berliinis Carl Otto Ehrenfried Nicolai saksakeelne ooper „Die lustigen Weiber von Windsor“, 1893. aastal esietendus Milanos Giuseppe Verdi viimane ooper „Falstaff“ ning 1929. aastal toodi Londonis esimest korda publiku ette Ralph Vaughan Williamsi ooper „Sir John in Love“ (Armunud Sir John).

Nii nagu Shakespeare sai oma teoste loomiseks inspiratsiooni teistelt autoritelt, on tema enda teosed olnud lähtematerjaliks järeltulevatele loojatele. Ka „Windsori lõbusate naiste“ alusel on valminud mitmeid teoseid, eriti armastatud on see komöödia ooperiheliloojate hulgas. 1799. aastal esietendus Viinis Antonio Salieri itaaliakeelne ooper „Falstaff, ossia Le tre burle“ (Falstaff

Fatme Helge Leevald

Meelis Rämmeld

2010. aastal selgus Inglismaal Kentis läbiviidud eksperimendi tulemusena, et lisaks rahvahulkade naerutamisele võib „Windsori lõbusatel naistel“ olla positiivne mõju ka piimatööstusele – nimelt selgus kohaliku näitetrupi ja piimataluniku koostöös, et lehmad, kellele mängiti „Windsori lõbusate naiste“ stseene, tootsid neli protsenti rohkem piima, kui lehmad, kes pidid oma päevi veetma Shakespeare'i komöödiast osa saamata.

Sander Rebane

Ka Eesti lavadele pole „Windsori lõbusad naised“ võõras materjal. 1939. aastal tõi selle komöödia Tallinna Töölisteatri lavale Andres Särev ning Ugalas Enn Toona, 1948. aastal jõudis näidend Andres Särevi lavastuses ka Vanemuise lavale ning 1984. aastal lavastas Evald Hermaküla selle Noorsooteatri.

Ka Eesti muusikateatrid on „Windsori lõbusatel naistel“ põhinevate ooperitega rinda pistnud – Otto Nicolai koomilist ooperit on lavastatud 1930. aastal Estonias (lavastaja Hanno Kompus) ja 1965. aastal Vanemuises (lavastaja Kulno Süvalep) ning Verdi „Falstaffi“ tõi 1996. aastal Vanemuise lavale lavastaja Taisto Noor. Eesti teatriloo on ka üks näidendil põhinev tantsulavastus – 1947. aastal lavastas Anna Ekston Estonias „Windsori lõbusad naised“ koreograafilise komöödiana.

Karl Andreas Kalmet

Nils Mattias Steinberg

„Windsori lõbusate naiste“ mõju on aga veelgi laiem. Nii võib seda lõbusjaburaid sekeldusi täis näidendit pidada tänapäevaste populaarsetele telekomöödiasarjadele esiisaks ja kui pisut utreerida, siis miks mitte ka väikelinnade koduperenaiste elusid kujutavatele tõsieluseriaalide eelkäijaks – jälgib ju Shakespeare'i komöödiagi kahe keskklassi kuuluva nutika ja naeruhimulise koduperenaise seiklusi vaikselt väikelinnas.

Lauri Kink

KASUTATUD MATERJALID:

Priit Loogi fotod näitlejatest „Windsori lõbusate naiste“ proovidest

Andrew Hough „Shakespeare plays 'help boost cows' milk production“
The Telegraph, 1. juuli 2010

„Eesti teatri lavastuste andmebaas“
www.lavakas.ee/tmm/

„The Merry Wives of Windsor“
en.wikipedia.org/wiki/The_Merry_Wives_of_Windsor

„The Merry Wives Education Pack“
www.northern-broadsides.co.uk/wp-content/uploads/2011/03/Merry-Wives-Education-Pack.pdf

„The Merry Wives of Windsor Introduction“
www.shmoop.com/merry-wives-of-windsor/

„The Merry Wives of Windsor. A Study Guide“
shakespearestudyguide.com/Merry.html

„The Merry Wives of Windsor Study Guide“
www.bard.org/study-guides/the-merry-wives-of-windsor-study-guide

*Lavastuse plakatifoto pildistas Danel Rinaldo,
plakati kujundas Ilona Rääk
Kava koostas Anne-Ly Sova, fotod tegi Priit Loog,
kujundas Ilona Rääk*

lavastusjuht Andrus Jõhvik
pealavameister Kaido Päästel
vanem-lavameister Ando Loosaar
lavameistrid Lauri Allikas, Fred Laur, Jaan Laur,
Janek Lipponen, Sergei Peetso
dekoratsioonide valmistajad Kaido Päästel, Viljar Viik
butafoorid-dekoraatorid Silvi Kard, Kaido Torn
tekstiilide värvija Anu Heinsalu-Diževski
kostüümiala juhataja Ester Kasenurm
kostüümide õmblejad Urve Kasenurm, Urve Enne,
Epp Mõts, Maie Laik
grimmiala juhataja Ivi Smeljanski
grimeerijad Sirle Teeäär, Karina Pajunurm
kostümeerijad Kärt Tähtse, Kairi Öisma
inspitsient-rekvisiitorid Anu Hövel, Astrid Kivila,
Silja Koppel
heliala juhataja Siim Rohtväli
helimeistrid Tarmo Jürgens, Janek Vlassov
valgusala juhataja Margus Vaigur
valgusmeisterid Kasper Jürimäe, Jaan Laur,
Ivar Piterskihh
videoala juhataja Argo Valdmaa
videomeister Elar Palmiste
muusikajuht Feliks Kütt
kommunikatsioonijuht Mari-Liis Pärn
trupijuht Aigi Veski
administraator Ain Miilberg
haldusjuht Kaido Lüll
dramaturg Anne-Ly Sova
peakunstnik Liina Unt
loominguline juht Ingomar Vihmar
teatrijuht Roland Leesment

SA Endla Teater 108. hooaeg
Keskvälgajä 1, Pärnu 80010
kassa 442 0666, info 442 0667
www.endla.ee

Teater ja trupp tänavad Markus Truupi

Teatri toetajad ja koostööpartnerid:

ERR

pajõ:
TRÜKIKODA

Pärnu & Posiimees

CRAMO
ehitusseadmete rent

KAUBAMAJAKAS

PORTARTUR

päru

Kurgo Villa

ESTONIA
Spa Hotels

PAIKRE

EPS
AS Residenti plaan

tervis
ravispahotell

myfitness
world class gym & studios

KUKU

Näidendi tõlkija autoriõigusi vahendab
Eesti Teatri Agentuur

EESTI TEATRI
AGENTUUR